

Keywords: integration; regulation; finance; financial system; digitalization.

УДК 658.562:351.77

DOI 10.31521/978-617-7149-86-5-97

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Чебан Ю.Ю., канд. екон. наук, доцентка
Миколаївський національний аграрний університет
<https://orcid.org/0000-0002-8231-2918>

Анотація. Визначено роль, завдання, особливості та значення внутрішнього контролю для ефективного проведення або участі у публічних закупівлях. Наголошено на важливості попереднього та наступного внутрішнього контролю.

Ключові слова: публічні закупівлі, контроль, внутрішній контроль, ефективність, принципи закупівель.

Контроль у сферах, які опосередковуються бюджетними коштами, відіграє дуже важливу роль і з боку дотримання законодавства, і з боку практичних аспектів. У сучасних умовах воєнного стану особливо гостро постає питання ефективного й прозорого використання публічних коштів. Якщо порівнювати зовнішній та внутрішній контроль, то більш дієвим та більш ефективним, є внутрішній, завдяки якому можна мінімізувати ризики та підвищити ефективність закупівель.

Так, основними завдання внутрішнього контролю публічних закупівель на основі закону «Про публічні закупівлі» можна виділити наступні [1]: забезпечення законності та урегульованості закупівель (організація та участь у закупівлях чітко регламентується законодавством, порушення якого веде до адміністративного покарання для Замовників та відхилення пропозицій Учасників); досягнення ефективності та результативності закупівель (досягнення найкращого співвідношення «ціна – якість – виконання договору» запобігає зайвим витратам та гарантує отримання очікуваного результату від закуплених товарів, робіт, послуг для Замовників. Для Учасників – помірне зниження ціни, реалізація товарів, робіт, послуг заради отримання прибутку); забезпечення прозорості і підзвітності (створює механізми внутрішньої звітності та інформаційного обміну, що унеможливорює приховування фактів порушень і забезпечує своєчасне реагування на ризики); виступає дієвим механізмом протидії корупції (системна структура процедур та видів внутрішнього контролю у поєднанні з ризик-орієнтованим підходом для виявлення та нейтралізації корупційних схем на ранніх етапах закупівель); попереджає порушення та невідповідності (це дозволяє уникнути адміністративних покарань під час зовнішнього контролю, зберегти репутацію, організувати або взяти участь у закупівлях, не порушуючи її основних принципів та власних інтересів).

Основними особливостями внутрішнього контролю в публічних

закупівлях визначено: внутрішнього контролю не існувати не може, але його ефективність залежить від керівного персоналу та деяких факторів, зокрема розподіл обов'язків, використання аналітичних інструментів, підвищення кваліфікації та професіоналізація працівників тощо; розподіл обов'язків між працівниками, які прямо чи опосередковано долучаються до організації або участі у закупівлях, що дозволяє розподілити всі етапи закупівельної діяльності за відповідальними особами, не навантажувати лише одного фахівця з публічних закупівель та підвищує ефективність закупівель; документування та трасованість операцій закупівельної діяльності, що передбачає документальне оформлення всіх етапів закупівель та забезпечення підтвердження всіх операцій закупівельної діяльності як для прийняття рішень за наступним контролем, так і для підтвердження інформації піл час зовнішнього контролю; ризик-орієнтований підхід, що передбачає ідентифікацію потенційно проблемних ділянок (нетипові предмети закупівель, застосування на практиці змін законодавства тощо) дозволяє концентрувати ресурси контролю там, де це найбільше актуально у даний час.

Якщо аналізувати за етапами внутрішнього контролю, то у переважній більшості Замовників і Учасників питому вагу посідають заходи поточного контролю, до яких, як правило, відносять контроль документального забезпечення, дотримання принципів закупівель, дотримання строків, виконання рішень, договірної роботи, розрахунків, відповідальності, висвітлення фактичної інформації тощо. Вважаємо, що не меншої вагомості у значенні ефективного проведення та участі у закупівлях мають попередній та наступний контроль. Так, вивчення потреб та ринку, аналіз можливостей, врахування проблем та помилок попереднього періоду закупівель, аналіз сучасної практики оскарження та рішень органів контролю, контроль змін у законодавстві у якості попереднього контролю, та аналіз раціональності та виконання плану закупівель, визначення недоліків договорів, аналіз постачальників та замовників, аналіз документообороту, аналіз найбільш ефективних закупівель, аналіз причин оскарження та моніторингу закупівель у якості наступного контролю в загальній синергії мають забезпечити ефективність закупівельної діяльності.

Таким чином, внутрішній контроль у сфері публічних закупівель є ключовим елементом системи управління публічними фінансами, спрямованим на забезпечення законності, ефективності та прозорості витрачання бюджетних коштів, а також мінімізацію корупційних та операційних ризиків.

Список використаних джерел

1. Про публічні закупівлі : закон України від 25.12.2015 № 922-VIII; станом на 19 вересня 2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.

Abstract. The article defines the role, tasks, features and importance of internal control for the effective conduct or participation in public procurement. The importance of preliminary and subsequent internal control is emphasized.

Keywords: public procurement, control, internal control, efficiency, procurement principles.